Skolinspektionen

Huvudman

Umeå kommun
umea.kommun@umea.se

Beslut

Datum 2026-11-05
Dnr SI 2025:1674

Ärendet

Tillsyn av Mariehemsskolan i Umeå kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 22 maj 2026.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen genomförde under våren 2026 en uppföljande tillsyn av Mariehemsskolan i Umeå kommun med anledning av beslut den 19 juni 2025. Skolinspektionen beslutade den 22 maj 2026 att förelägga Umeå kommun att senast den 30 oktober 2026 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande undervisning i svenska som andraspråk samt utredning och åtgärder vid ordningsstörande beteende. Skolinspektionen beslutade vidare att tilldela Umeå kommun en anmärkning avseende brister rörande särskilt stöd samt anmälan om kränkande behandling.

Umeå kommun har den 23 oktober 2026 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Umeå kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om konstaterade brister har avhjälpts.

Motivering av beslutet

Undervisning i svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i sin redovisning redogjort för vilka elever som bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk samt hur rektorn organiserat undervisningen i svenska som andraspråk under läsåret 2026/2027. Huvudmannen har vidare inlämnat utdrag av lektionsplanering, scheman som visar schemapositioner för den ämnesintegrerade undervisningen i svenska som andraspråk samt kartläggnings- och bedömningsunderlag som används av lärarna vid bedömning av elevernas kunskapsutveckling.

Av redovisningen framgår vidare att det på skolan finns fem behöriga lärare i svenska som andraspråk, varav en är förstelärare i ämnet. Undervisningen har organiserats så att eleverna i årskurserna 1, 3 och 6 får undervisning av behöriga lärare, medan eleverna i årskurs 2, 4 och 5 får undervisning av lärare som inte är behöriga i svenska som andraspråk men i svenska. Dessa lärare planerar och följer upp undervisningen i svenska som andraspråk med stöd av förstelärare i svenska som andraspråk. Undervisningen genomförs ämnesintegrerat med undervisningen i svenska. Lärarna planerar tillsammans undervisningen utifrån kursplanen i svenska som andraspråk för respektive årskurs.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 14 § skolförordningen (2011:185) framgår för vilka elever som undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas.

Enligt 5 kap. 15 § skolförordningen ersätter undervisning i svenska som andraspråk undervisning i svenska.

I förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 22, 5.19 finns kursplanen för ämnet svenska som andraspråk.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att huvudmannen följt Skolinspektionens föreläggande samt att verksamheten uppfyller författningarnas krav beträffande att de elever som har beslut om undervisning i svenska som andraspråk ges detta utifrån gällande kursplan.

Utredning och åtgärder vid ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att skolans rektor under början av höstterminen 2026 utrett orsakerna till ordningsstörande beteende för två elever. Utredningarna har genomförts i samråd med elevernas vårdnadshavare. Efter utredningarna har rektorn fattat beslut om åtgärdande insatser, i det ena fallet stödjande samtal med specialpedagog och i det andra fallet en skriftlig varning. Vid sidan om detta har rektorn också bedömt att det föreligger behov av att utreda elevernas behov av särskilt stöd.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 9–10 §§ skollagen (2010:800) framgår bland annat att

om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att huvudmannen följt Skolinspektionens föreläggande samt att verksamheten uppfyller författningarnas krav beträffande att utreda och åtgärda ordningsstörande beteende.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen redovisar att fyra timmar i veckan avsatts för speciallärare och specialpedagog för att de ska leda arbetet med att genomföra utredningar om elevers behov av särskilt stöd. Enligt huvudmannen är syftet med den fasta utredningstiden att förkorta tiden från uppstart till färdigställd utredning för att säkerställa att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt.

Huvudmannen uppger vidare att rektorn beslutar om anpassad studiegång inom ramen för en elevs åtgärdsprogram och att beslutet klargör vilka ämnen och vilken tid som omfattas av anpassningen i relation till aktuell timplan.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds när förutsättningarna för en utredning är uppfyllda.

I 3 kap. 9 och 12 §§ skollagen finns bestämmelser om åtgärdsprogram och anpassad studiegång.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild hos en kommun tillämpas bland annat 31 § förvaltningslagen (2017:900) om dokumentation av beslut. Enligt förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att Umeå kommun vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen och att verksamheten uppfyller författningarnas krav beträffande beslut om anpassad studiegång samt utredning av elevers behov av särskilt stöd.

Anmälan om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 22 maj 2026 tilldelade Skolinspektionen Umeå kommun en anmärkning avseende brister i Mariehemsskolans arbete med anmälningar av kränkande behandling.

Rättslig reglering

Riksdagen beslutade den 9 juni 2026 om en ändring av bestämmelsen i 6 kap. 10 § skollagen om personalens skyldighet att anmäla kränkande behandling (se prop. 2025/26:196, bet. 2025/26:UbU25, rskr. 2025/26:332). Lagändringen trädde i kraft den 1 augusti 2026 utan övergångsbestämmelser och innebär att personalens skyldighet att anmäla kränkande behandling till rektorn har ersatts av en skyldighet att informera rektorn om sådan behandling. Skyldigheten har även begränsats till situationer där personalen får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling.

Av 1 kap. 1 § tredje stycket regeringsformen och 5 § första stycket förvaltningslagen följer att en myndighet endast får vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att myndighetens anmärkning avseende personalens skyldighet att anmäla kränkande behandling inte har stöd i den nya bestämmelsen i skollagen. Skolinspektionen prövar därför inte om Umeå kommun har vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Ellen Kalman

Beslutsfattare
Signerat av: Ellen Kalman

X Isabelle Brännlund

Föredragande
Signerat av: Isabelle Brännlund